

OTUZİKİNCİ YILDA OTUZDOKUZUNCU KİTABI YAYIMLARKEN

Metin Turan Dosyası'nda ilk yazının başlığı *Metin Turan Poetikası İçin Bir Empati Denemesi*. Tuğrul İNAL, şairin poetikasını oluşturan temel değerleri ve şiir estetiğini bizzat kendi bulduğu empati yöntemiyle irdeliyor. Şiiri dramatik bir oyun biçiminde harmanlayarak paradigmatik ikinci bir metin kurgusuyla gerçek ile düşseli imgelemin potasında eritiyor, dizeli metinlere dramatik ve anlatsal bir boyut kazandırıyor. Bir tür çeşitleme olarak ortaya çıkan denemesinde mutluluk-mutsuzluk, iyi-kötü, zaman-yaşam-ölüm sorunsalını sahneye koyucu eliyle tartışırken, Metin Turan poetikasını metinlerden alınan alıntılarla çözümlüyor. Bireyin durumunu, aşklarını, sevinçlerini, bakış açısı ve kutsadığı değerlerini teatral bir alanda sergiliyor.

Yıldız Teknik Üniversitesi'nden sevgili Aynur KOÇAK'ın *Döngüsel Zaman Unsurları Bağlamında Metin Turan Şiiri* başlıklı incelemesi dosyanın ikinci yazısı. Koçak bu ilginç çalışmasında zaman kavramını irdeleyerek şairin seçme şiirlerinin yer aldığı *Hâl ve Gidiş* adlı yapıtından hareketle zamanın her anı aynı potada erittiğini, bunun da bir döngüsellik, ikinci bir tanımla *tekerrür* olduğunu vurguluyor. Metin Turan'ın bireysel konuları işlediği şiirlerinde de bu döngüsellik sıkça var olduğunu belirtiyor. Örnek ve kanıt olarak da Metin Turan'ın kendisini *yanlış bir Karacaoğlan, mülteci bir Emrah, yabanıl Köroğlu* olarak adlandırdığını söylüyor. Gerçekten de Metin Turan, toplumun bir çağdaki yazgısının biçim değiştirerek farklı yüzyıllarda tekrar tekrar yaşandığını Anadolu şiir geleneği üzerinden örnekleniyor. Koçak bu çalışmasında bireysel ya da toplumsal olsun, Metin Turan şiirinde döngüsel zaman unsurları üzerinde yoğunlaşıyor.

Sevgili Hâle SEVAL, *Metin Turan'ın Halk Edebiyatı Üzerine Çalışmaları* başlıklı yazısında onun sözlü edebiyattan yazılı edebiyata geçişin izlerini sürdürdüğünü belirttikten sonra Köroğlu, Aşık Veysel ve Yaşar Kemal'e uzanan çalışmalarında özellikle Yaşar Kemal'in romanlarında yaratılan mitlerden nasıl yararlandığını açıklıyor.

Ali ALGÜL Metin Turan şiirinde zaman kullanımını inceliyor. Bunu yaparken öncelikle Türk şiirinde tarihsel bir çizgide zamanı şiir dünyasına taşıyan kimi örneklerden söz ediyor. Yunus Emre, Ahmet Haşim, Yahya Kemal, Tanpınar ve Melih Cevdet gibi kendi başlarına merkez olmayı başaran şairlere göndermeler yapıyor. Sonra da Metin Turan şiirinde kullanılan zamanı dün, bugün, yarın ekseninde irdeliyor. Metin Turan'ın şiirlerinde zamana nasıl ve hangi nedenlerle başvurulduğuna açıklık getirerek şairin zaman izleği konusunda Türk yazınında öne çıkan şairler arasındaki yerini belirliyor.

Nalan GENÇ, Metin Turan'ın çok yönlü bir araştırmacı ve iyi bir şair olduğunu belirterek onun ulusal ve uluslararası düzeyde Türk halkbilimi dalında yetkinlikle yaptığı çalışmaları üzerinde yoğunlaşıyor.

Metinlerarasılık yazılarını Prof. Dr. Kubilay AKTULUM öncülüğünde ilk kez 2014 yılında yirmialtıncı kitapta yayımlamıştık. İkinci dosyayı 2017'de, üçüncü ve dördüncü dosyaları 2018'de, beşinciye ise 2019'da yayımlamıştık. Bu yıl yayımladığımız altıncı

dosyada da üç yazı bulacaksınız. Bu üç yazının yazarları sırasıyla şöyle: Katherine Roudou, Université Libre de Bruxelles, Rodrigue Boulingui, Université de Paris-Sorbonne ve Salsabil Gouider, Université de Monastir, Tunus.

Çeşitli İncelemeler Dosyası'nda ilk yazı sevgili Kemal ÖZMEN'in. *Ataol Behramoğlu'nun Bir Gün Mutlaka Şiirini Yeniden Okumak/Şiirsel Eşzamanlılık Üzerine Bir İnceleme* adlı yazısında *angaje şiir*'in en güzel örneklerinden *Bir Gün Mutlaka* şiirini -1965- şiirsel eşzamanlılık tekniği açısından ayrıntılı dipnotlarla değerlendiriyor. İncelemesinin ilk bölümünü eşzamanlı yazı tekniğinin Fransa'da (Apollinaire, Blaise Cendrars) ve Türkiye'deki (Nazım Hikmet, Atilla İlhan, İlhan Berk, Cemal Süreya) tarihsel evrimine ayıran Özmen, ikinci bölümde de şiirin siyasal söylemini modern çağın hızı, değişkenliği ve süreksizliğiyle uyumlu bir modern temsil biçimi aracılığıyla çözümleyerek, tarih/siyaset-şiir ilişkisine açıklık getiriyor.

Ankara Üniversitesi'nden sevgili Arzu ETENSEL İLDEM'in yazısı Albert Camus üzerine: *Ölümünden Altmış Yıl Sonra Camus'nün Cezayir'i*. Zamansız ölümüyle yarım kalan yaşamöyküsel romanı *Le Premier homme*, kızı Catherine Camus tarafından yayımlanır. Bu romanda Camus, Fransa-Cezayir ilişkilerinde, anılarını, Cezayir Kurtuluş Cephesinin (FLN) eylemleri üzerine düşüncelerini dile getirir. Camus, iki ülke arasındaki sorunlara her zaman barışçıl gözle bakmış, ne ki, bu konudaki çabaları zamansız ölümüyle -1962- yarım kalmıştır.

Yaşar Kemal'in toprak, su, ateş, hava ekseninde oluşan yazın dünyası insan-doğa ve insan-insan ilişkisi bağlamında gelişir. *Yaşar Kemal'in Yazın Dünyasında Doğa Etiği: Deniz ve Toprak* başlıklı yazısında Galatasaray Üniversitesi'nden sevgili Seza YILANCIOĞLU, *Denizler Kurudu* röportaj derlemesi ve *Deniz Küstü* romanında Marmara Denizi'nde *Hüyük'teki Nar Ağacı* ve *Akçasazın Ağaları* romanlarında da Çukurova'da Marshall yardımı sonrasında yaşanan doğa değişimini deniz ve toprak etiği bağlamında inceliyor.

Yine Galatasaray Üniversitesi'nden sevgili Engin BEZCİ, *Özgür Sanatın Savunusu: Yakup Kadri ve Malraux Sovyet Yazarları Birinci Kongresi'nde-1934* başlıklı incelemesinde, sanatsal ifade özgürlüğü bağlamında, iki yazarın katıldığı Sovyet Yazarları Birinci Kongresi'nde yaptıkları yürekli konuşmaları ile Kongre öncesi ve sonrası yazıları çerçevesinde aralarında kurulan düşünsel yakınlığı inceliyor.

Yayın hayatımızın otuzikinci yılında yayımladığımız otuzsekiz ve otuzdokuzuncu kitapların hazırlanmasında her zaman olduğu gibi akçal katkıda bulunan Fransız Büyükelçiliği Kültür Servisi'ne, özveriyle çalışan ön sırada sevgili Özlem KASAP ve sevgili Şirin YENER olmak üzere, sevgili Simay TURAN'a, sevgili İlknur KAYA'ya, bu sayıda görev alan raportörlere ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

2022'de Baudelaire, Cemal Süreya ve diğer dosyalarla buluşma umuduyla

Tuğrul İNAL
Ocak 2021, Ankara

EN PUBLIANT, EN CETTE TRENTE-DEUXIÈME ANNÉE, LE NUMÉRO TRENTE-NEUF DE LA REVUE *FRANKOFONI*

Le titre du premier article du Dossier Metin Turan est *Essai empathique sur la poétique de Metin Turan*. Tuğrul İNAL, initiateur de la méthode empathique, étudie les valeurs intellectuelles et esthétiques propres au poète ajoutant le drame à la poésie à travers une pièce dramatique mêlée de fiction. Ce second texte paradigmatique fusionne la réalité et la fantaisie. L'auteur y ajoute une dimension narrative et dramatique. En discutant les dichotomies bonheur-malheur, bien-mal, vie-mort, M. İnal analyse à travers la perspective d'un metteur en scène la poétique de Metin Turan à l'aide d'exemples tirés des textes. La condition de l'individu, ses amours, ses joies, ses perspectives et ses valeurs qu'il bénit sont exposés dans un espace théâtral

L'étude intitulée *La poésie de Metin Turan dans ses rapports avec la temporalité cyclique* de Aynur KOÇAK souligne, à travers le recueil *Hâl ve Gidiş* de Metin Turan, comment le temps est traité dans sa dimension circulaire et à quel degré cette circularité est également récurrente dans des poèmes traitant de sujets individuels. KOÇAK précise, entre autre, que le fait que Metin Turan s'identifie lui-même comme *un faux Karacaoğlan, un Emrah exilé, un Koroğlu étranger* démontre cette temporalité cyclique. Selon KOÇAK, Metin Turan, à travers des exemples de la tradition poétique anatolienne, révèle comment le destin d'un peuple se répète chaque fois sous diverses formes.

L'article *Les études de Metin Turan sur la littérature populaire* de Hâle SEVAL, passe en revue les études que Metin Turan consacre à la littérature populaire turque, de la littérature orale à la littérature écrite, autour des poètes Koroğlu et Aşık Veysel et de Yaşar Kemal et se concentre particulièrement sur la place des mythes créés dans les romans de Yaşar Kemal.

Toujours dans ce même dossier consacré à Metin Turan, Ali ALGÜL s'interroge sur la conception du temps chez Metin Turan. Evoquant d'abord les divers emplois de la thématique du « temps » dans *la poésie turque* (Yunus Emre, Ahmet Haşim, Yahya Kemal, Tanpınar et Melih Cevdet) ALGÜL traite le « temps » dans la poésie de Metin Turan sur l'axe du passé, du présent et du futur tout en cherchant à le comparer avec d'autres poètes, classiques et modernes, qui ont abordé cette thématique.

Le dernier article de ce dossier est de Hanife Nâlân GENÇ : *Comprendre Metin Turan, un porte-parole du folklore*. Hanife Nâlân GENÇ se focalise sur les multiples travaux de Metin Turan, chercheur et poète, dans le domaine du folklore turc, auxquels il doit sa renommée au niveau national et international.

Nous avons publié le premier *Dossier intertextualité* en 2014, dans le numéro 26 de Frankofoni avec l'initiative du Professeur Kubilay AKTULUM. Quatre dossiers ont suivi celui-ci en 2017, 2018 et 2019. Voilà que paraît dans ce présent numéro le sixième *Dossier intertextualité* qui regroupe les contributions de Katherine Rondou, Université Libre de Bruxelles, Rodrigue Boulingui, Université de Paris-Sorbonne et Salsabil Gouider, Université de Monastir, Tunisie.

Le dossier *Considérations générales* s'ouvre avec l'article de Kemal ÖZMEN. Dans son étude intitulée *Relire le poème « Bir Gün Mutlaka » d'Ataol Behramoğlu... Une étude sur le simultanésisme poétique*, il analyse dans une vaste perspective simultanésiste le long poème *Bir Gün Mutlaka* (1965) du poète, bon exemple de la poésie engagée. La première partie de l'étude est consacrée à un bref historique de l'esthétique simultanésiste en France (Guillaume Apollinaire, Blaise Cendrars) et en Turquie (İlhan Berk, Attilâ İlhan, Cemal Süreya, Nazım Hikmet, Ataol Behramoğlu). L'auteur se livre dans la seconde partie de son travail à une analyse du discours idéologique du poème, lequel manifeste une forme d'écriture novatrice conforme à la vitesse, la mobilité et la discontinuité de l'ère moderne et met en évidence les rapports Histoire/politique – poésie.

Arzu ETENSEL İLDEM, de l'Université d'Ankara contribue à ce numéro avec une étude intitulée *L'Algérie d'Albert Camus 60 ans après sa mort*. Le dernier roman autobiographique de Camus, *Le Premier homme*, est publié par sa fille Catherine Camus après la mort précoce de l'auteur. Ce dernier raconte dans ce roman ses souvenirs, ses idées sur les relations entre la France et l'Algérie ainsi que sur les actions du Front de Libération Nationale (FLN). Camus, décédé en 1962 et qui avait toujours eu une attitude pacifiste concernant les rapports entre les deux pays n'a malheureusement pu voir le résultat de ses efforts à ce sujet.

La problématique littéraire de l'œuvre de Yaşar Kemal s'ordonne autour de la relation entre l'Homme et la nature et aussi entre l'homme et l'homme, axée sur les quatre éléments terre – eau – feu – air. L'article intitulé *L'éthique de la nature dans l'univers romanesque de Yaşar Kemal : la mer et la terre*, de Seza YILANCIOĞLU de l'Université Galatasaray, se propose d'étudier d'une part l'éthique de la mer et son écosystème (notamment celui de la mer Marmara) à partir de *Denizler Kurudu* et *Deniz Küstü* dans lesquels l'auteur a recueilli une série d'entretiens, et de l'autre l'éthique de la terre autour de ses deux romans *Akçasazın Ağaları* et *Hüyükteki Nar Ağacı*.

Engin BEZCİ, de l'Université Galatasaray également, analyse, dans son article intitulé *Défense de la liberté de création artistique : Yakup Kadri et André Malraux au premier Congrès des écrivains soviétiques-1934*, la parenté intellectuelle qui unit Yakup Kadri et Malraux dans le cadre des discours audacieux que chacun a prononcés lors de ce premier Congrès des écrivains soviétiques mais aussi de leurs textes et révélations qui ont suivi le Congrès.

Comme à notre habitude nous terminerons par nos plus vifs remerciements à tous ceux qui, en cette trente deuxième année, ont contribué à la préparation de ces trente-huitième et trente-neuvième numéros. Nos remerciements iront tout d'abord au Service Culturel de l'Ambassade de France à Ankara et à ses adjoints. Nous remercions également Özlem KASAP, ainsi que nos chères amies Şirin OKYAYUZ, Simay TURAN et İlknur KAYA pour leur patience, leur disponibilité et leur travail minutieux. Sans oublier tous les évaluateurs dont la contribution à ces numéros est particulièrement précieuse.

En espérant vous retrouver en 2022 autour de nos dossiers Baudelaire, Cemal Süreya ainsi qu'encore d'autres qui ne manqueront pas de susciter auprès de vous un large intérêt.

Tuğrul İNAL
Janvier 2021, Ankara